

کامبوج رو به ترقی

به شمار می‌رود و پس از آن اتحادیه‌ی اروپا رتبه‌ی دوم را دارد. آمار GMAC نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۱، صادرات پوشاک کامبوج به ایالات متحده‌ی آمریکا تقریباً به ارزش ۲٫۷۰ میلیارد دلار بوده که ۵۱ درصد از مجموع صادرات پوشاک کامبوج محسوب می‌شود و حاکی از ۱۴ درصد افزایش سالیانه می‌باشد. همینطور، صادرات پوشاک به اتحادیه‌ی اروپا به ارزش تقریبی ۱٫۱۷ میلیارد دلار اعلام شده که ۲۹ درصد از کل صادرات پوشاک کامبوج محسوب می‌شود و ۶۶ درصد افزایش طی ۲۰۱۲ را نشان می‌دهد.

کامبوج مشمول معافیت از عوارض گمرکی و معافیت از سهمیه بندی مربوط به اتحادیه‌ی اروپا و ایالات متحده‌ی آمریکا و همچنین شماری از بازارهای عمده در سراسر دنیا می‌باشد. از سال ۲۰۰۱، کامبوج به واسطه ابتکار عمل EBA^۲، از بخشودگی‌های گمرکی بهره‌مند شده که بخشی از سیستم GSP^۳ اتحادیه‌ی اروپا می‌باشد، تحت این طرح همه‌ی محصولات به غیر از تسلیحات نظامی و مهمات از ۴۹ کشور از کم توسعه یافته‌ترین ممالک دنیا (LDCS) ۴ امکان معافیت گمرکی و معافیت سهمیه بندی در بازارهای اروپا استفاده می‌کنند. سیاست RULES-OF-ORIGIN (قوانین و مقرراتی که در تجارت بین المللی استفاده می‌شوند تا مشخص کنند یک محصول در کجا تولید شده است به این منظور که ترتیب اعمال احکامی مثل آنتی دامپینگ، مالیات و غیره نسبت به آنها مشخص شود) به عنوان بخشی از EBA در ژانویه سال ۲۰۱۱ آزاد شد تا کشورهای کمتر توسعه یافته که صادرات کالاهایی را انجام می‌دهند که بعضاً تولیدکننده‌ی اولیه‌ی آن نیستند نیز مشمول معافیت‌های گمرکی اتحادیه‌ی اروپا باشند، این تغییر به شدت برای نساجی کامبوج که تقریباً همه‌ی پارچه‌ی مورد نیازش را وارد می‌کند سودمند می‌باشد. به هر حال، سفیر اتحادیه‌ی اروپا در کامبوج گفته است که طی سال‌های آینده شاید اروپا کمتر تدابیر اقتصادی امتیازدهنده‌ای نسبت به کامبوج اتخاذ کند چرا که با روندفعی، کامبوج کشور توسعه یافته تری خواهد شد. در سال ۲۰۰۶، ایالات متحده‌ی آمریکا و کامبوج، توافقنامه‌ی مقدماتی دوطرفه‌ی بازرگانی و سرمایه‌گذاری امضا کردند و در سال ۲۰۱۲ نیز دو کشور مذاکراتی را از امکان سنجی ورود به یک پیمان سرمایه‌گذاری متقابل آغاز نمودند.

سرمایه‌گذاری‌های خارجی صنعت نساجی و پوشاک کامبوج شاهد افزایش سریعی در سرمایه‌گذاری از سوی تولیدکنندگان خارجی بوده است. هزینه‌های پایین تولید در کشور، و به ویژه دستمزدهای پایین تر از خدمتوسط - در کنار مزایای دیگر مانند شوق‌های مالیاتی و دسترسی به معاف از گمرک و معاف از سهمیه‌ی بازارهای ایالات متحده‌ی آمریکا و اروپا - شرکت‌های تولیدی را به سمت پیشرفت سوق داده است. طبق گزارش وزارت بازرگانی کامبوج، در سال ۲۰۱۲، چین بزرگترین سرمایه‌گذار برای بخش پوشاک کامبوج، با مجموع سرمایه‌گذاری ۱۲۱ میلیون دلار به شماره‌ی رفت، و پس از آن تایوان با ۱۱۲ میلیون دلار و آنگاه کره‌ی جنوبی با ۷۰ میلیون دلار قرار داشتند. سایر کشورهای سرمایه‌گذار در این بخش شامل سنگاپور، ایالات متحده‌ی آمریکا، مالزی، ژاپن، تایلند، استرالیا، انگلستان و هند بوده‌اند.

نآرامی‌های کارگری

کامبوج تنها کشور در جهان است که سازمان بین‌المللی کارگری (ILO) در آنجا به طور مستقل بر شرایط کار در کارخانجات پوشاک نظارت کرده و طبق استانداردهای بین‌المللی ملی گزارش تهیه می‌کند.

این تلاش، به واسطه‌ی برنامه‌ی BFC ۵ میسر شد که در سال ۲۰۰۱ راه‌اندازی گردید. برنامه مذکور حاصل یک توافقنامه‌ی بازرگانی میان کامبوج و ایالات متحده‌ی آمریکا است که براساس آن ایالات متحده‌ی آمریکا به کامبوج امکان دسترسی بهتر به بازار خود را داده‌اند. دولت کامبوج شرایط کار در بخش پوشاک را بهبود بخشید. طرح BFC باعث ترغیب برندهای آمریکایی از جمله Walmart، Sears، Gap، Levi's و Disney می‌شود تا البسه‌ی

پادشاهی کامبوج در یک نگاه

- پایتخت: فنوم پن
- پول رایج: ریلز (KHR)
- تولید ناخالص داخلی: ۳۶٫۵۹ میلیارد دلار (در ۲۰۱۲) براساس برابری قدرت خرید (PPP)
- نرخ واقعی رشد GDP: ۶٫۵ درصد (در ۲۰۱۲)
- جمعیت: ۶۶۵٫۹۵۲٫۱۴ (در ۲۰۱۲)
- نرخ رشد جمعیت: ۱٫۶۸۷ درصد (در ۲۰۱۲)
- سن متوسط: ۲۳ سال
- نیروی کارگری: ۸٫۸ میلیون نفر (در ۲۰۱۲)
- مساحت کل: ۱۸۱٫۳۵ کیلومتر مربع
- منابع طبیعی: نفت و گاز، چوب الوار، سنگ‌های قیمتی، سنگ آهن، منگنز، فسفات، پتانسیل انرژی آب
- صادرات: ۶٫۱۵ میلیارد دلار (در ۲۰۱۲)
- شرکای صادرات: ایالات متحده‌ی آمریکا ۳۹٫۵ درصد، کانادا ۸٫۲ درصد، آلمان ۷٫۸ درصد، انگلستان ۷٫۵ درصد، ویتنام ۴٫۳ درصد (در ۲۰۱۱)
- واردات: ۸٫۸۴ میلیارد دلار (در ۲۰۱۲)
- شرکای واردات: تایلند ۲۴٫۶ درصد، ویتنام ۲۰٫۶ درصد، چین ۱۹٫۹ درصد، سنگاپور ۷٫۸ درصد، هنگ کنگ ۶ درصد (در ۲۰۱۱)

صنعت نساجی و پوشاک در پادشاهی کامبوج - کشور منطقه‌ی آسیای جنوب شرقی که تایلند، لاوس، ویتنام و خلیج تایلند آن را در بر گرفته‌اند - در سال ۱۹۹۳، با ظهور سرمایه‌گذاران خارجی و برقراری تاسیسات تولیدی در این کشور، شکل گرفت. طی ۲۰ سال این صنعت رشد چشمگیری داشته و در حال حاضر بزرگترین منشاء کسب ارز خارجی در کامبوج و شاخص‌ترین مشارکت‌کننده در اقتصاد این کشور محسوب می‌گردد. براساس گزارش "بیزنس ریویو" سال ۲۰۰۹ از آسیای جنوب شرقی؛ تولید پوشاک ۱۶ درصد از کل تولید ناخالص داخلی کامبوج می‌باشد، در حالیکه ۴۵ درصد از نیروی کار تولیدی را در اختیار دارد. براساس گزارش انجمن تولیدکنندگان پوشاک در کامبوج (GMAC) صادرات پوشاک و نساجی ۸۵ درصد از کل صادرات این کشور را شامل شود.

نمایه‌ی صنعت

در سال ۲۰۱۱، صنعت نساجی و پوشاک کامبوج مشتمل بر ۳۰۰ کارخانه و حدود ۳۳۵ هزار کارگر بود که از این تعداد طبق گزارشات وزارت اقتصاد کامبوج، ۹۱ درصد از زنان تشکیل می‌دادند. نساجی کامبوج از فقدان یک شالوده‌ی قوی در تولید پارچه و آنگاه به صورت گسترده‌تر در تکمیل به ویژه دوخت و تزئینات رنج می‌برد و تقریباً همه‌ی پارچه‌ی مورد نیازش را از چین و دیگر کشورهای آسیایی وارد می‌کند. صادرات پوشاک و نساجی از سال ۲۰۰۱ به صورت سالانه افزایش پیدا کرده است که البته سال ۲۰۰۹، به دلیل رکود سراسری از این دوره مستثنی می‌باشد. در حال حاضر کامبوج با افزایش ۲۵ درصدی صادرات نساجی و پوشاک در ۲۰۱۰ به ارزش ۳٫۲۰ میلیارد دلار، و افزایش ۳۴ درصدی در ۲۰۱۱ به ارزش کل ۴٫۵۰ میلیارد دلار به جایگاه قیل از رکود سراسری بازگشته است. ایالات متحده‌ی آمریکا بزرگترین واردکننده‌ی پوشاک کامبوج

است تا به تقویت بخش ابریشم کمک کند. به علاوه، دانشمندان "مرکز تولید تخم کرم ابریشم" نیز توانسته اند از کرم ابریشم ERI استفاده کنند. این کرم، هیبرید جدیدی است که به طور ویژه از cassava - گیاه فراوانی در کامبوج، که در مقایسه با درخت توت سفید، نسبت به گرما و انواع بیماری‌ها مقاوم تر است - تغذیه می‌کند. لیکن همواره عمده‌ی کرم ابریشم در هند، ژاپن، و تایلند پرورش داده می‌شود، و تحقیقات در کامبوج جهت یافتن پتانسیل‌ها ادامه دارد.

آینده صنعت پوشاک و نساجی کامبوج متحمل نامالایمات اقتصادی زیادی گشته، اما هنوز باید برای حفظ تداوم روند صعودی تغییرات زیادی کند تا در بازار جهانی رقابت باقی بماند. وابستگی کشور به واردات پارچه، سرمایه‌گذاری خارجی و تقاضای صادرات، آن را نسبت به بحران مالی سراسری و قیمت‌های مواد اولیه آسیب پذیر ساخته است. طرح‌هایی برای استفاده از جنگل‌های فراوان بامبو اجرا گردیده تا تولید پارچه از نخ بامبو میسر شود - که نه فقط می‌تواند هزینه‌ی واردات پارچه را کاهش دهد بلکه ارزش افزوده‌ای برای پوشاک این کشور نیز محسوب می‌شود.

بسیاری از کارگران بخش پوشاک، به این دلیل فقرو فقدان آموزش، واجد مهارت‌های لازم نیستند، و در نتیجه، کارهای نیازمند مهارت، به کارگران خارجی واگذار شده اند. قابل توجه اینک که واگذاری مشاغل به کارگران خارجی با دستمزدهای بالاتر، هزینه‌ی بیشتری بر صاحبان صنعت نساجی تحمیل می‌نماید. "انجمن تولیدکنندگان پوشاک کامبوج" GMAC، نخستین انستیتیوی آموزش پوشاک را با تامین مالی از سوی آژانس توسعه‌ی فرانسه ۸، به منظور کارآموزی کارگران بخش پوشاک کامبوج جهت کارهای خاص در دوخت و تجارت البسه، در راستای کاهش وابستگی بر کارگران خارجی و همچنین افزایش بهره‌وری نیروی انسانی، راه‌اندازی کرده است. به گزارش این انجمن، کارگران بخش پوشاک در کامبوج در قیاس با کارگران بخش پوشاک در کل منطقه‌ی آسیای جنوب شرق، از بهره‌وری کمتری برخوردار هستند، به طوری که در ساعت فقط توان تولید ۳۰ الی ۴۰ تی شرت را دارند، که در مقایسه با کارگران ویتنامی با ۶۰ الی ۷۰ تی شرت در ساعت و کارگران چینی با ۱۰۰ الی ۱۲۰ تی شرت در ساعت قابل تامل به نظر می‌رسد. ناآرامی‌های کارگری نیز در کاهش بهره‌وری نیروی انسانی موثر می‌باشند، بنابراین شرایط سلامت و ایمنی در کارخانه‌های نساجی و پوشاک کشورو اجرت ناچیز، همچنان موضوعات مهم باقی خواهند ماند. به رغم چالش‌ها، سرمایه‌گذاری در صنعت پوشاک و نساجی کامبوج روبه افزایش می‌باشد؛ اطلاعات شورای توسعه‌ی کامبوج CDC^۹ حاکی است که کامبوج ۴۰ کارخانه‌ی جدید پوشاک به ارزش ۲۳۹ میلیون دلار فقط در نیمه اول سال ۲۰۱۲ افتتاح کرده است. چشم‌اندازها برای صنعت مطلوب هستند در حالیکه وزارت بازرگانی گزارش می‌دهد که صادرات نساجی و پوشاک در ۲۰۱۲ ۱۴ درصد افزایش داشته و به ۴٫۶ میلیارد دلار رسیده است.

1-GMAC: Garment Manufacturers Association in Cambodia

2-Everything but Arms (EBA)

ابتکار عملی از اتحادیه‌ی اروپا که تحت آن تمامی اقلام واردات به اتحادیه از کشورهای کمتر توسعه یافته، به غیر از تسلیحات نظامی، معاف از مالیات و معاف از سهمیه هستند. این قانون از ۵ مارس ۲۰۰۱ عملی شد. توافقات انتقالی برای موز، شکر و برنج تا ژانویه ۲۰۰۶، جولای ۲۰۰۹ و سپتامبر ۲۰۰۹ به ترتیب نهایی شدند. طرح EBA بخشی از GSP اتحادیه‌ی اروپا به شماری رود. هدف از این الگو ترغیب فقیرترین کشورها به توسعه می‌باشد.

۳-GSP: Generalized System of Preference

سیستم رسمی وضع شده توسط سازمان تجارت جهانی WTO می‌باشد، این سیستمی از معافیت گمرکی است که اعضای سازمان تجارت جهانی را متعهد می‌کند تا واردات از تمامی اعضای سازمان را، فارغ از هرگونه ارجحیت، با مقررات یکسان و شرایط مساوی انجام دهند.

4-LDCs: Least Developed Countries

5-BFC: Better Factories Cambodia

6-Khmer Rouge Regime

7-FAO: Food & Agriculture Organization

8-French Development agency

9-CDC: Council for Development of Cambodia

تولید شده در کامبوج را خریداری کنند و در نتیجه صادرات پوشاک کامبوج به ایالات متحده‌ی آمریکا افزایش چشمگیری داشته است.

در طی ۱۲ سال اجرای برنامه‌ی BFC، کامبوج به عنوان برترین الگوی عملی، به لحاظ مطلوبیت استانداردهای کارگری، برای سایر کشورها در زمینه‌ی تولید پوشاک شناخته شد. البته اخیراً، گزارشی تازه از دانشگاه استنفورد حاکی از این است که شهرت کامبوج به لحاظ حقوق کارگری به نحوی زیر سوال قرار گرفته و حاکی از فقدان شفافیت و نوسیدی در برنامه‌ی BFC و ضرورت اصلاحات در آن است. گزارش همچنین مشخص می‌کند که کارگران کامبوجی اعتمادشان را به این برنامه از دست داده اند چرا که بیشتر از منافع صاحبان کارخانه‌ها و برندها دفاع می‌کنند توجه کمتری به نگرانی‌های کارگران از جمله موضوعات سلامت و ایمنی، تنزل دستزدها و امنیت شغلی آنها نشان می‌دهد. صنعت پوشاک کامبوج شاهد رشته‌ای از ضعف‌های عمده بوده است، شرایط نامطلوب سلامت و ایمنی از جمله کیفیت پایین هوا و گرمای بیش از اندازه به دلیل تهویه‌ی نامناسب؛ قرار گرفتن در معرض موادمشیمیایی سمی و دود؛ خستگی مفرط حاصل از ساعات اضافه کاری؛ و تغذیه‌ی بد به علت درآمد کم از آن جمله اند. وزارت کار کامبوج گزارش می‌دهد که کارگران بیش از ۶۰۰،۱ کارخانه‌ی تولید پوشاک در سال ۲۰۱۲ دچار بیهوشی در حین کار شده اند. طبق گزارش وزارت کار، چنین شرایطی منجر به افزایش ناآرامی‌های کارگری در صنعت پوشاک کامبوج، و اعتصابات بیشتر و بیشتر و رویدادهای خشونت آمیز گردیده است. در سال ۲۰۱۲، بالغ بر ۸۴ هزار کارگر کارخانجات در اعتراضات ظاهر شده اند تا درخواست دستمزد بالاتر و بهبودی شرایط کاری کنند. حتی برخی از کارگران برای دریافت دستمزدهای بالاتر به کشورهای همسایه نقل مکان کرده اند. پس از چندین دور مذاکرات پیرامون دستمزدها میان وزارت کار و انجمن تولیدکنندگان پوشاک کامبوج و دیگر اتحادیه‌های کارگری، دولت این کشور دستمزد حداقل را برای کارگران پوشاک و کفش راتا ۲۰ درصد ماهانه یعنی؛ از ۶۱ دلار آمریکا به ۸۰ دلار آمریکا افزایش داده که از اول ماه می ۲۰۱۳ عملی شده است با این امیدواری که افزایش پرداختی به کارگران پوشاک از مهاجرت آنها به کشورهای دیگر تا حدی انتقال به سایر صنایع باهدف کسب درآمد بیشتر جلوگیری کند. به هر تقدیر، افزایش دستمزدها موجب خشونتی همه‌ی کارگران کارخانجات را فراهم نیاورده و همچنان هزاران نفر به اعتصابات ادامه داده و خواستار دستمزد ماهانه‌ی حداقل ۱۰۰ دلار شده اند.

صنعت ابریشم

زمینه‌ی صنعت ابریشم کامبوج به قرن ۱۳ میلادی بازمی‌گردد. روزگاری کامبوج برای "ابریشم طلایی" اش زبانزد بود، نخ ابریشمی با کیفیت بالا، ریسیده از پیله‌ی زرد که امروزه بسیار کمیاب است. تاده‌ی ۱۹۴۰، کامبوج تقریباً ۷ هزار هکتار زمین مختص درختان توت سفید برای تامین غذای کرم ابریشم برخوردار بود و کشور توان تولید سالیانه ۲۰ تن ابریشم را داشت. در اواخر دهه‌ی ۱۹۷۰، اقدامات رژیم "خم‌های سرخ" برای تحول کشاورزی موجب امحاء کشت ابریشم در کامبوج گردید، و این بخش روبه رکود گذارد. امروز، حدود ۴۰۰ هکتار از درختکاری‌های توت سفید در کشور باقی است. اطلاعات اخیر FAO^{۱۰} سازمان ملل متحد نشان داده که کامبوج فقط ۵ درصد از نخ ابریشم مورد نیاز خود را تامین کرده و ۳۹۵ تن نخ ابریشم خام از چین، ویتنام و سایر کشورها وارد می‌کند. به علاوه، بیماری‌های کرم ابریشم، گونه‌های ضعیف کرم ابریشم و روش‌های قدیمی تولید اکنون بیش از پیش در افول تولید نخ ابریشم دخالت داشته اند. در صنعت ابریشم کامبوج هنوز هم روش قرقه پیچی دستی رایج است که در قیاس با ماشین‌های قرقه پیچی جدید ناکارآمد و وقت گیر محسوب می‌شود و حاصل آن پارچه‌ی ابریشمی ضخیمی است که عملاً مورد پسند بازار لوکس نیستند. امروز طبق گزارش سازمان تجارت جهانی وابسته به مرکز تجارت بین المللی، صنعت تولید ابریشم کامبوج قریب به ۲۰ هزار بافنده‌ی ابریشم را به کارگمارده که سالانه در ۲۵ میلیون دلار از تولید ناخالص داخلی کشور مشارکت دارند. لیکن، بسیاری از صنعتگران ابریشم کامبوج، آن را رها کرده و بیم آن وجود دارد که صنعت کهنسال ابریشم به طور کلی در کامبوج نابود شود. در سپتامبر ۲۰۰۹، FAO پروژه‌ی احیای ابریشم را راه‌اندازی کرد که تاسیس یک "مرکز تولید تخم کرم ابریشم"، ساخت و ساز هفت مزرعه‌ی ابریشم، و آموزش نیروی انسانی را نیز شامل می‌شد. ولی به هر حال، تامین سرمایه‌ی پروژه‌ی میسر نشده است. وزارت بازرگانی کامبوج در حال پیش نویس طرحی